

Irina Munteanu

Crimă la Grădina Botanică

Copyright © Irina Munteanu

Copyright © TRITONIC 2017 pentru ediția prezentă.

Toate drepturile rezervate, inclusiv dreptul de a reproduce fragmente din carte.

TRITONIC

Str. Coacăzilor nr. 5, București

e-mail: editura@triton.ro

www.triton.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MUNTEANU, IRINA

Crimă la Grădina Botanică/Irina Munteanu

Tritonic, 2017

ISBN: 978-606-749-296-5

Coperta: ALEXANDRA BARDAN

Editor: BOGDAN HRIB

Comanda nr. 245/noiembrie 2017

Bun de tipar: noiembrie 2017

Tipărit în România

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

Irina Munteanu

CRIMĂ LA GRĂDINA BOTANICĂ

4 iulie 2017

Era deja înăbușitor, deși nu se făcuse încă ora 9. Furtuna de ieri desprinsese de pe ramuri, aproape de tot, crenguțele tinere. Seva nu mai spongea până la vârfuri și începuseră să se usuce.

Femele era voinică. Atea părul lung, vopsit roșu închis, și jurta ochelari cu lentile groase. Îmbrăcuse în grabă fusta lungă, plisată, care o făcea să pară și mai mare, și de aceea și o pusese pe dos. Eticheta îi dăduse ușor la spate, prinsă în vârtejul pe care femele îl crea învârtindu-se către micul luminat, în care vedea scipind ceva galben-albastru. Avea deja brațele pline de crenguțe, pe care le ținea cu ea sperând că nu le va zădărnici; se așă într-un spațiu mic, în care se simțea ca și cum ar fi fost într-o cutie. Teoretic, nu avea voie să crească un timp propice, să aștepte o nouă lecție de

CRIMĂ LA GRĂDINA BOTANICĂ

I.

4 iulie 2017

Era deja înăbușitor, deși nu se făcuse încă ora 9. Furtuna de ieri desprinsese de pe ramuri, aproape de tot, crenguțele tinere. Seva nu mai ajungea până la vârfuri și începeau să se usuce.

Femeia era voinică. Avea părul lung, vopsit șaten închis, și purta ochelari cu lentile groase. Îmbrăcase în grabă fusta lungă, plisată, care o făcea să pară și mai mare, și de aceea și-o pusese pe dos. Eticheta îi flutura ușor la spate, prinsă în vârtejul pe care femeia îl crea înaintând către micul luminiș, în care vedea sclipind ceva galben-albastru. Avea deja brațele pline de crenguțe, pe care le căra cu ea sperând să nu fie văzută; se afla într-un spațiu public și, teoretic, nu avea voie să rupă iarbă, flori, nimic, însă furtuna crease un timp propice pentru încălcarea legii. Diseară urma să țină o nouă lecție de ikebana și avea nevoie de material didactic.

Pas după pas, luminișul era și mai aproape, iar femeia savura momentul în care va pune mâna pe floarea albastră, o va tăia, nu înainte de a-i cere iertare, conform regulilor artei japoneze, și o va alătura celorlalte plante pe care le adunase deja. Când ajunse mai aproape însă, văzu că nu era vorba despre o floare. Trupul înfășurat într-un costum azuriu zăcea înțepenit, cu fața în sus; picioarele se crispaseră înainte de a li se fi oprit mișcarea definitiv, iar femeia scoase un mic țipăt. Era un pițigoi albastru. Până acum nu-i văzuse decât vii, zburând în cete dintr-un copac în altul și însoțindu-și mișcările de ciripituri. Nu se gândise niciodată că păsărelele colorate mor, nu le văzuse niciodată trupurile înghețate și de aceea micul cadavru o întristă, pentru o clipă.

Dar aburii care se ridicau din pământ în torida zi de vară îi umflau părul nepieptănat și o făceau să transpire, așa că își șterse din minte întrebările, lăsă jos ce adunase până atunci și se decise repede să meargă mai departe pe cărăruia ce se deschidea acolo unde strălucirea albastră devenise o mică bornă sinistă.

Încerca să se ferească de iarba înaltă ce îi zgâria obrazii, cu mâinile în laterale, la nivelul ochilor; aroma pământului reavăn, florile ce începeau să se deschidă și să-și arunce parfumurile spre cer, crenguțele zdrobite îi dădeau o stare de amețeală. Se simțea ca și cum s-ar fi rătăcit într-un oraș pe care credea că îl știe bine și de aceea situația era și mai ciudată. Astfel, atunci când picioarele întinse ale mortului, puse ca o barieră, îi ieșiră în drum, femeia leșină, căzând cu zgomot peste un tufiș de unde un stol de vrăbii își luă zborul cu o zarvă asurzitoare.

Primul gardian care a trecut pe acolo era un bărbat de vreo 60 de ani, cu mustață căruntă, înalt și suplu. Își făcea

rondul atent la puținii vizitatori de la acea oră, deși știa că nu se putea aștepta ca ei să facă gesturi ieșite din comun, care să-i solicite intervenția. Erau de obicei familii tinere, cu un bebeluș în cărucior, perechi de îndrăgostiți, persoane mai în vârstă care se opreau pe câte o bancă și stăteau de vorbă, sau deschideau o carte. Rar, câte o gașcă de liceeni care se refugia vizavi de mlaștină, pe dealul împădurit; acolo, adolescenții își treceau o sticlă de vodcă de la unul la altul, fumau câte o țigară și poate aruncau ambalajele departe de coș. Era cel mai grav lucru care se întâmpla de obicei în Grădina Botanică.

Gardianul o văzu mai întâi pe femeia prăbușită. Apoi, imediat, cadavrul. După o clipă de uimire și nehotărâre, observă că femeia își revine și de aceea își îndreptă atenția spre corpul nemișcat de lângă ea, pe care se vedeau dăre de sânge. Atinse cu sfială trupul și realizează că era rece, apoi își scoase telefonul mobil și, cu degetele tremurându-i ușor, formă numărul de urgență. Apoi, ca un soldat bine instruit, alergă într-un suflet să-l alerteze pe director. Așa ceva nu se mai întâmplase niciodată în istoria Grădinii Botanice.

II.

Dimitrie Brândză se născuse la 10/22 octombrie 1846, în satul Bivol din fostul județ Dorohoi, în apropiere de Prut. Tatăl său era paharnic. Se presupune că familia, pomenită încă de pe vremea lui Ștefan cel Mare, se trăgea din localitatea Brândză, județul Bălți din Basarabia.

Viitorul naturalist ia lecții, alături de frații săi Alexandru și Constantin, mai întâi acasă, de la un emigrant polonez pe nume Vladimir Hausky. Acesta îl duce în excursii și plimbări, îl învață nume științifice de plante și animale și îl face să iubească natura și să devină curios. În parcul din Ștefănești (acum în județul Botoșani), copilul studiază cu pasiune plantele spontane, dar și pe cele cultivate.

Împ de o jumătate de an, prinde ce poate de la profesorul Alboteanu. Când împlinește 10 ani este înscris la Academia Mihăileană din Iași, pentru studiile secundare. Ajuns în oraș, îl întâlnește pe profesorul Grigore Cobălcescu și, sub influența lui, se hotărăște să se dedice carierei de naturalist. Încă de când era elev, culegea plante și insecte, observa păsările și făcea disecții, ca să cunoască lucrurile din interior.

După terminarea liceului, la îndemnul profesorului Grigore Cobălcescu, se prezintă la concursul organizat în vederea acordării unei burse de istorie naturală în străinătate. A fost respins pentru că nu împlinise încă 18 ani.

Paharnicul Brândză nu era indiferent la pasiunea copilului; de aceea, își vinde o parte din pământ și îl trimite pe Dimitrie la studii de specializare în străinătate. În 1864, Dimitrie Brândză pleacă la Paris, unde nu bea banii tatălui prin cafelele, ci se înscrie la două facultăți: cea de științe și cea de medicină. După doi ani de studii obține licența în științe naturale.

În 1867 se întoarce în țară. Are 20 de ani și se înscrie la un concurs pentru un post la Catedra de Botanică și Zoologie, la Facultatea de Științe din Iași. Le cere profesorilor examinatori ca toate cele trei probe scrise să se țină în aceeași zi. La proba practică – susținerea unei lecții, se prezintă îmbrăcat în frac, după obiceiul parizian de la Sorbona, ceea ce dă solemnitate momentului. Trece concursul cu succes.

În 1869 devine doctor în medicină la Paris, cu o lucrare de sistematică și botanică medicală despre familia Gentianaceae. Obține titlul de laureat al Facultății de Medicină, cu medalia de bronz.

Se reîntoarce în țară și lucrează ca profesor universitar, dar și ca medic secundar la Spitalul Sfântul Spiridon din Iași (secția chirurgicală a doctorului Russ). În 1870 este medic de cuartal (de cartier) medic și profesor de igienă la Seminarul Socola, profesor de științe naturale la Liceul Național și custode al muzeului Societății de medici și naturaliști din Iași, care se înființase la Iași în 1833. Din 1872, Dimitrie Brândză, în calitate de custode, are ocazia să studieze critic tot herbarul adunat de pionierii botanicii moldovenești.

Respect pentru oameni și cărți

O activitate atât de prolifică nu avea cum să nu stârnească invidia confrăților. Unii medici, colegi, nu s-au putut abține și, sub pretextul grijii că Dimitrie Brândză s-a înghămat la prea multe și nu face nimic bine, au trimis o sesizare către prim-ministrul vremii, Lascăr Catargiu. Oficialul se informează înainte să ia vreo măsură. Ceea ce află îl bucură: doctorul Dimitrie Brândză își face datoria conștiincios pretutindeni.

III.

Bărbatul înalt, cu părul blond închis foarte des, creț, tuns scurt, ochi verzi și un pic de burtă, îmbrăcat în blugi și cămașă de bumbac bleumarin, se plimba prin Cișmigiu când i-a sunat telefonul. Pe Bulevardul Elisabeta se uitase la un moment dat în sus și, văzând niște statui ce susțineau un balcon, se întrebase ce ar fi crezut anticii despre implanturile cu silicon. Când ajunsese în parc, florile multicolore îi iscaseră o altă întrebare: cum putem să oferim ceva atât de perisabil când încercăm să vorbim despre iubirea eternă. Gândul îi sărise imediat la un prieten, biolog, care se amuza remarcând faptul că atunci când un bărbat îi dă flori unei femei îi oferă de fapt organele sexuale ale plantelor.

Zâmbind distrat, comisarul răspunse, se încruntă și ieși în bulevard, de unde o mașină de serviciu îl culese și îl duse la Grădina Botanică.

— Permiteți să raportez! Mortul este un bărbat în etate de aproximativ 50 de ani, aparent într-o stare bună de sănătate. Bineînțeles, pe când era în viață, se corectă polițistul, când își văzu superiorul ridicând sprâncenele.

Apoi continuă:

— Neidentificat, deoarece n-au fost găsite acte asupra sa și nici telefon mobil. E îmbrăcat într-o pereche de pantaloni de velur maro închis, o cămașă mov și o geacă de piele neagră. A fost găsit cu fața în jos. Moartea a survenit probabil instantaneu, în urma unei lovituri puternice cu un obiect de mari dimensiuni, în ceafă, zise inspectorul și arătă spre capul victimei, din care se zărea un ghem de păr cenușiu și sânge închegat ce vorbeau de la sine. Din păcate, locul crimei a fost contaminat, iar urmele de pași sunt suprapuse, neclare, pentru că, până să ajungem noi, au trecut mai multe persoane pe aici.

— Bine, după ce termină criminaliștii de făcut fotografii și de prelevat probele, iar cadavrul e transportat la morgă, încercați să aflați, cât mai repede, date care să ne ajute la identificare. Amprente, ADN, semne particulare..., rosti comisarul pe un ton grav, de bariton, ton liniștitor pentru cei care îl cunoșteau.

Era calm aproape tot timpul, ceea ce transmitea încredere colaboratorilor săi, care știau că el va reuși să conducă ancheta profesionist. Calculat, el își programa acțiunile din timp; privea mereu spre viitor, încerca să prevadă cum vor decurge lucrurile și să găsească variante de a reacționa.

Procurorul de caz, aflat la începutul carierei și fără prea multă experiență, mai lucrase cu Cristescu și știa că se poate baza în totalitate pe el. Așa că, după un scurt dialog, îi delegase conducerea anchetei. De fapt, urma să învețe el însuși de la polițist, care trebuia să îi raporteze ori de câte ori apărea ceva nou. Chiar dacă, bombănind împotriva pierderii de timp pe care o includea această procedură, Cristescu avea să-i dea toate detaliile despre probe, martori, informații obținute.

— Căutați-l și în baza noastră de date, deși e puțin probabil să fie pe-acolo, după haine și mâinile cu unghii întreținute probabil la salon. Cine-a găsit cadavrul?

Marian Sandu, inspectorul care făcea mereu echipă cu Mario Cristescu atunci când acesta decidea să se ocupe personal de un omor, fie din cauza lipsei de personal, când oamenii erau în concediu, fie pentru că găsea dificil cazul, îi povestea despre profesoara de ikebana care leșinase și căzuse, distrugând în prăbușirea involuntară probe, poate, prețioase. Comisarul îi ceru subordonatului să ia datele de contact ale femeii și să o lase să plece. Urmau să o interogheze într-o zi când s-ar fi simțit mai bine. Oricum, părea puțin probabil ca ea să aibă ceva de-a face cu omuciderea.

După ce îl expedie pe inspector, comisarul Mario Cristescu își îndreptă privirea către directorul Grădinii Botanice, care ar fi vrut să-și ascundă, dacă ar fi putut face o magie, pantofii de piele plini de noroi. Se grăbi să răspundă privirii lungi și muștrătoare a comisarului:

— Când gardianul a venit și mi-a spus ce s-a întâmplat, am alergat și nu m-am mai oprit decât lângă cadavru... Ploaia, știți... nu m-am gândit nici o clipă că locul crimei trebuie păstrat neatins. Nu mi-ar fi trecut niciodată prin minte... dacă nu apăreau oamenii dumneavoastră cu banda de delimitare... dar iertați-mă, să mergem în biroul meu, se bălbâi ușor directorul.

Era un om înalt și uscățiv, de vreo 50 și ceva de ani, cu părul des, dar cărunț, ochi albastru deschis și riduri adânci. Anii petrecuți aplecat deasupra microscopului și deasupra cărților îi stricaseră postura altădată remarcabilă, iar costumul gri, de in, îi accentua ușoara încovoiere. Mersul îi era însă agil; Andrei Tomescu, în ciuda evenimentului care îl copleșise, părea un om hotărât.

Respect Cei doi bărbați trecură pe lângă un șantier aflat foarte aproape de clădirea administrației. Macaralele își mișcau brațele maiestuos, iar schița unei clădiri înalte, extinse, era deja vizibilă. Muncitorii cocoțați sus strigau unii la alții, râdeau, făceau glume, iar zgomotul mașinărilor și vocile oamenilor se întrepătrundeau într-un zgomot ce transmitea energie. Zidurile erau deja terminate și acum se lucra la cupolă.

Comisarul încerca să înțeleagă ce fel de construcție era aceea care se ridica lângă arbori seculari, plante medicinale și ronduri de trandafiri ca un mastodont care strivea natura. Directorul îi spuse emfatic, parcă surprinzându-i gândurile:

— Vom avea un mall cultural în Grădina Botanică, un concept nou pentru România. Din fonduri europene.... Vizitatorii vor putea să admire colecțiile adăpostite acum în Muzeul Botanic, dar și să vizioneze filme despre viața plantelor, genul David Attenborough, dacă știți... și despre ciuperci poate... deși acestea nu sunt plante, s-a descoperit că fac parte dintr-un cu totul alt regn, Fungi, știți? întrebă retoric, apoi continuă cu aceeași pasiune:

— Vor putea să cumpere cărți..., dar și să rămână în bibliotecă să studieze... Va fi și o expoziție cu plante folosite în industria parfumurilor. Poate și un atelier unde cei care doresc și plătesc pentru asta, evident, vor putea să își creeze propriile parfumuri din diverse esențe. Țin foarte mult la asta! Va fi prevăzut și un spațiu pentru obiectele realizate din materiale vegetale, păpuși și animale de lemn, în miniatură, cutii, coșuri, dar chiar și poșete și pălării, machete de case și de biserici, măști africane și altele, care acum stau înghesuite în Muzeul Botanic. Și un restaurant unde fiecare băutură va fi prezentată în legătură cu planta care a fost folosită pentru realizarea ei. Porumbul, secara și cartoful pentru vodcă,

struguri de diferite soiuri pentru vin, pelin, angelică, boabe de ienupăr pentru bitter, hamei pentru bere...

— Povestiți-mi ce s-a întâmplat în dimineața aceasta! îl întrerupse, ușor răstit, comisarul.

— Vă rog, pe aici, zise directorul și făcu un gest vag cu mâna către o ușă îndepărtată.

Pentru a ajunge în biroul șefului instituției, cei doi au trecut printr-o anticameră mare. Aici, în afară de masa secretarei, se afla un mic compendiu de botanică: reviste de specialitate, cărți, mostre de lemn de culori diferite, verde pal, maroniu, roșiatic, borcane pline cu semințe mărunte sau imense, dintre care unul mic era răsturnat și lăsase să se scurgă pe jos o parte din conținut. Mirosea ușor a lăc sau a acetonă, ca și cum șantierul și-ar fi trimis miasmele prin fereastra deschisă.

Se așezară, iar directorul povesti, în puține cuvinte, cum gardianul alergase la el într-o suflare, cum el, directorul alergase ca să vadă cu ochii lui grozăvia, apoi își luă capul în mâini și spuse, ca și cum ar fi fost singur:

— Ce se va întâmpla acum cu mall-ul? Ce se va întâmpla cu Grădina Botanică?

Dar comisarul avea altfel de întrebări în minte. Își luă la revedere și spuse că va reveni, apoi se îndreptă alert spre ieșire.